

obs Jaarfke

Torum 15
9679 CL Scheemda
Postbus 60
9679 ZH Scheemda
0597 592524
jaarfke@planet.nl

Actief burgerschap en sociale integratie

Actief burgerschap en sociale integratie:

Door de toenemende individualisering in onze samenleving is goed burgerschap niet voor iedereen even vanzelfsprekend. Dagelijks worden wij door de media op de uitwerking hiervan gewezen.

Het is de hoogste tijd om ons in het onderwijs meer te bekommeren om burgerschap, gedeelde waarden en normen en gedeelde identiteit.

Daarom is er een nieuwe wettelijke bepaling rond de bevordering van burgerschap en sociale integratie van kracht geworden. Van scholen wordt verwacht dat zij hier een bijdrage aan leveren.

Vanaf medio 2006 is het toezicht op de wettelijke bepaling rond de bevordering van burgerschap en sociale integratie als regulier onderdeel van het periodieke kwaliteitsonderzoek opgenomen. De wijziging betreft artikel 8.3 van de Wet op het primair onderwijs dat, als volgt wordt geformuleerd:

‘Het onderwijs gaat er mede vanuit dat leerlingen opgroeien in een pluriforme samenleving, is mede gericht op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie en is er mede op gericht dat leerlingen kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten.’

Toelichting:

De WPO (artikel 8, derde lid) bepaalt dat het onderwijs mede gericht is op de bevordering van actief burgerschap en sociale integratie en dat leerlingen kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten. Het betreft een algemene opdracht, die door de school wordt ingevuld.

Integratie:

De Onderwijsinspectie beschrijft in haar jaarverslag 2003-2004 integratie als de betrokkenheid van mensen bij en deelname aan de samenleving.

De parlementaire Commissie-Blok definieert integratie als volgt: "Een persoon of groep is geïntegreerd in de Nederlandse samenleving wanneer er sprake is van een gelijke juridische positie, gelijkwaardige deelname op sociaal-economisch terrein, kennis van de Nederlandse taal, en wanneer gangbare waarden, normen en gedragspatronen worden gerespecteerd.

Integratie is volgens de Commissie-Blok een tweezijdig proces, van nieuwkomers wordt verwacht dat zij bereid zijn te integreren, anderzijds moet de Nederlandse samenleving die integratie mogelijk maken. Werken aan sociale integratie heeft betrekking op álle leerlingen, en niet alleen op nieuwkomers of minderheden.

Gelijkwaardige deelname op sociaal-economisch terrein kan in het onderwijs vooral nagestreefd worden door het bestrijden van achterstanden en schooluitval. Ook is het van belang, dat in leerling- en ouderparticipatie gestreefd wordt naar een gelijkwaardige deelname van verschillende bevolkingsgroepen. Kennis van de Nederlandse taal wordt uiteraard bevorderd in het onderwijs; hiervoor is het nodig dat er rekening gehouden wordt met eventuele (taal)achterstanden.

Het respecteren van gangbare waarden, normen en gedragspatronen zal praktisch ingevuld moeten worden met afspraken en regels op school. Daarnaast zullen ontmoeting en kennismaking bijdragen aan het over en weer respecteren. Als gevolg van de segregatie in het onderwijs is het niet altijd mogelijk om dit binnen de school te realiseren. Hierbij kan samenwerking en uitwisseling met andere scholen een uitkomst bieden.

Omdat integratie mede afhankelijk is van buitenschoolse factoren is het moeilijk om de unieke bijdrage van de school aan integratie te isoleren. Ook is het moeilijk de mate van integratie van leerlingen af te meten.

Burgerschap:

Wereldwijd zijn er zo'n 300 definities die te maken hebben met de ontwikkeling van burgerschap in het onderwijs. Samenvattend gaat het in alle gevallen om het ontwikkelen en/of behouden van democratie en (grond)rechten, om burgers deel te laten nemen aan facetten van de samenleving, om een nadruk op volwaardige deelname en integratie in de samenleving en om het stimuleren van vormen van samenwerking en het bevorderen van een internationaal perspectief.

Ten eerste zal er aandacht besteed moeten worden aan kennis over de Nederlandse democratie en haar grondrechten. Hierboven is al gesproken over het antidiscriminatie beginsel, maar uiteraard zal ook de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van godsdienst hierbij aan de orde moeten komen.

De groeiende samenwerking in Europa en de toenemende globalisering vragen om een internationaal perspectief in het onderwijs. Actief burgerschap betekent ook Europees burgerschap of zelfs wereldburgerschap.

Vanuit de Europese Unie worden verschillende initiatieven genomen om Europees burgerschap onder leerlingen te bevorderen. Door middel van les- en spelmateriaal en uitwisselingsprojecten maken leerlingen kennis met de verschillende lidstaten en de Europese wet- en regelgeving.

Diversiteit:

De diversiteit in de Nederlandse samenleving heeft niet alleen betrekking op culturen en religies, maar ook op diversiteit in seksuele voorkeur, samenlevingsvormen, lifestyle, politieke oriëntatie, of aan sociaal-economische verschillen, stad vs. platteland, etc. Deze diversiteit is niet altijd direct zichtbaar, het is echter van groot belang om als school deze diversiteit te erkennen en leerlingen te leren deze diversiteit te respecteren.

Actief burgerschap en sociale integratie op onze school:

Doelen:

- Onze leerlingen groeien op in een pluriforme samenleving. We willen onze leerlingen kennis laten maken met verschillende culturen, samenlevingsvormen, religies en hun achtergronden.
- We willen bijdragen aan de competenties van leerlingen die actief burgerschap en sociale integratie bevorderen.
- We willen ons onderwijs afstemmen op specifieke omstandigheden in en rond de school: omstandigheden die van invloed zijn op de integratie en het burgerschap, of deze onder druk kunnen zetten.
- We willen onze leerlingen kennis laten maken met onze democratie en haar grondrechten.
- We willen onze leerlingen in kennis brengen met normen en waarden die van belang zijn bij het ontwikkelen van actief burgerschap en sociale integratie.

In onze beleving wordt juist op school een goede basis gelegd voor een evenwichtige en positieve vorming van actieve en democratische burgers.

Op onze school leren kinderen respect te tonen voor medeleerlingen, leerkrachten, studenten en ouders en is samenwerking een onderdeel van ons leerproces.

We zijn er van overtuigd dat de verschillende gespreksvormen in positieve zin een bijdrage leveren aan een gezond pedagogisch klimaat, waarbij we kinderen belangstelling en respect bijbrengen voor elkaar en voor elkaars achtergronden. Kinderen leren op school spelenderwijs om te gaan met verschillen. Bovendien hebben we in ons veiligheidsplan/pestprotocol beschreven hoe mensen met elkaar om behoren te gaan.

We laten leerlingen kennismaken met verschillende culturen, samenlevingsvormen, religies en hun achtergronden via:

- o.a. kringgesprekken/samenwerkingsopdrachten;
- spreekbeurten;
- schooltelevisieprogramma's (o.a. jeugdjournaal, tv-weekjournaal);
- onderwijsaanbod in onze geschiedenis- en aardrijkskundemethodes;
- onderwijsaanbod uit de methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling;
- excursies/ gastlessen;
- het geven van godsdienstig vormingsonderwijs.

We gebruiken Soemo kaarten en de methode Kinderen en hun sociale/ morele talenten, waarbij de sociaal-emotionele ontwikkeling van basisschoolleerlingen op vooral preventieve wijze wordt gestimuleerd. Uiteindelijk moet deze ondersteuning leiden tot sociaal-emotionele competentie van de kinderen. We verstaan onder sociaal-emotionele competentie het vermogen van het kind om op adequate wijze om te gaan met zichzelf, met andere kinderen, met volwassenen en met de wereld om het kind heen. Daarbij valt

te denken aan eerlijkheid, verdraagzaamheid, democratie, moed, hulpvaardigheid, zorgzaamheid, zelfbeheersing, fatsoen, toegeeflijkheid, respect, beleefdheid, eerbied, solidariteit, vrijheid, etc.

In de bovenbouw wordt er verder actief aandacht besteed aan het actuele nieuws uit de wereld om ons heen, waarbij racisme, discriminatie, de multiculturele samenleving, asielzoekers in Europa etc. regelmatig voor het voetlicht treden.

Er zijn momenteel geen omstandigheden die de integratie en het bevorderen van actief burgerschap op onze school negatief onder druk zetten.